

Študenti Škrabčeve ustanove

Na šesti podelitvi štipendij Ustanove patra Stanislava Škrabca se je zbralo več kot sto ljudi, ki so spoznali nove študente ustanove. To so Danjela Viher, absolventka slovenistike na Humanistični fakulteti v Novi Gorici; Aleksanda Kołeczek, študentka petega letnika slavistike na Inštitutu zahodne in južne slavistike Univerze v Varšavi; Boris Kern, podiplomski študent slovenistike na FF UL; Mateja Kosi, podiplomska študentka slovenistike na FF UL; Andrej Perdiš, podiplomski študent primerjalnega jezikoslovja FF UL; Kristina Tomc, podiplomska študentka na Oddelku za klasično filologijo FF UL, in Judita Tomšič, podiplomska študentka primerjalnega jezikoslovja na FF UL. Zbrano občinstvo je po podelitvi s svojo izkušnjo jezika nagovoril prof. Boris Pahor (na fotografiji s študenti). Tržaški pisatelj je v barvitom dialogu s prof. Tatjano Rojc opisal svojo mladostno izkušnjo fašizma, življenje v taboriščih in izvir svojega pisateljskega navdiha. Med drugim je dejal: »Jezik smo dihali, pili kot teran.« (sf)

Mercatorjevi velmože

Na povabilo Mercatorjeve uprave so se v restavraciji Maxim srečali dosedanji Mercatorjevi prvi možje in nazdravili 60-letnici podjetja. Gospodje Miran Goslar (direktor od 1975 do 1993, predsednik nadzornega sveta od 1993 do 1997), Adolf Osterc (direktor od 1953 do 1974), Zoran Janković (predsednik uprave od 1998 do 2005), Žiga Debeljak (predsednik uprave od 2006) in mag. Živko Pregl (predsednik uprave od 1993 do 1997) so soglašali, da je družba uspešno prestala vse spremembe v različnih obdobjih, ker je vedno upoštevala potrebe kupcev in se jim tudi učinkovito prilagajala. Žiga Debeljak, zadnji v 60-letnem nizu Mercatorjevih velmož, je svojim predhodnikom podaril buteljko izbranega vina; seveda z letnico '49. (md)

Žverca vabi

Svetlana Makarovič, med drugim znana tudi kot velika ljubiteljica mačk, z Žverco, Društvom za pomoč živalim Škofja Loka-Kranj in Trgovino Aro za nedeljo, 15. novembra, ob 20. uri na Loškem odru v Škofji Loki pripravlja predstavo z naslovom Muce naše vsakdanje – večer s Svetlano Makarovič. Predstava bo dobrodelna, saj bo celoten izkupiček od prodaje vstopnic namenjen oskrbi mačk in drugih živali pod okriljem društva. Svetlana pripravlja več presenečenj, prostovoljci iz Žverce pa bodo priložnost izkoristili za to, da občinstvo seznanijo s trenutnim položajem brezdomnih živali na območju Gorenjske oziroma Slovenije. Prostovoljci društva bodo postavili prodajno stojnico s pestro ponudbo ročno izdelanih predmetov, namenjenih oskrbi in igri živali, naprodaj pa bodo tudi koledarji za leto 2010. (sf)

Dr. Spomenka Hribar, istrski pesnik Bert Pribac, in poslovodkinja knjigarne Davorka Štefanec

Spomenkina Razkrižja

V koprski knjigarni Dom knjige je bila predstavitev nove knjige Razkrižja dr. Spomenke Hribar, avtorice številnih člankov, zbornikov, znanstvenih publikacij in knjig. To je že njena osma knjiga, osvetljuje pa stališča do naše bližnje zgodovine. Gre za skrben izbor člankov in razprav, nastalih v zadnjih 15 letih. V sproščnem, prisrčnem pogovoru je avtorica nizala svoje poglede na dogajanja v našem prostoru, na poti in stranpoti, na nemoč pristopa k spravi in delitev na desne in leve pri ciljih, ko bi morali biti enotni. Vse to onemogoča dialog in sožitje v času, ki ga živimo, je izzvenelo iz pogovora o desetletja neizpeti temi. S pripovedjo je močno pritegnila zbrane, ki so si v večeru Zmenek s knjigo dodali nova spoznanja. Pogovor je vodila urednica knjige Nela Malečkar. (sm)

»Ne morem voziti, nočem,« je Sandra vsa prestrašena zaklicala Dušanu in se krčevito držala roba jadrnice. Čez trenutek ali dva pa v pravi, sočni štajersčini zgroženo dodala: »Je nevarno! Lahko se zaletim v drevo!«

Tekst: **JASNA TEPINA**

Doma t na jadrnic

Sandra čez teden stanuje v Domu Antona Skale v Mariboru, ki zagotavlja domsko varstvo, celodnevno oskrbo, nego, vzgojo ter pomoč pri izobraževanju in usposabljanju otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami. Sodi med tiste mladostnike, ki jih skušajo v domu usposobiti za kolikor toliko samostojno življenje. Za Sandro to pomeni, da se znajde v domači kopalnici, ko pa se je treba oprhati v marini, ne ve, kam naj odloži obleko, kam milo in zobno krtačko, katera pipa je za mrzlo in katera za hladno vodo, kje se obleči. Morda se ji bo kdaj le uspelo podpisati z velikimi tiskanimi črkami, z denarjem pa ne bo znala nikoli ravhati. Če bo imela srečo, bo življenje preživljala v kakšni stanovanjski skupini s takimi, kot je ona, z osebami z motnjami v duševnem razvoju. Tudi tokrat, ob izteku indijanskega poletja je bila s sebi podobnimi – z otroki s posebnimi potrebami: s cebralno paralizo, z Downovim sindromom, motnjami v telesnem in duševnem razvoju, vedenjskimi in čustvenimi težavami, s socialno ogroženimi iz Ljubljane, Ruš, Vipave, Kamnika, Krškega, Dupleka, Vojnika.

Vsa Evropa pluje

Leja, Larisa, Robi, Kristjan in skoraj 70 njihovih vrstnikov ne bi nikoli doživelo vznemirjenja, ko na jadrnici primeš za ogromno kolo, ki mu pravijo krmilo (čeprav je le veliko kolo), in jadrnico usmerjaš po širnem morju ter šele tam spoznaš, da na morju ni »drev«; ne bi občutili pričakovanja, ko skiper zakliče, da je treba na »vinču« zategniti vrvi ali jo hitro, zelo hitro, takoj popustiti; ne bi okusili strahu, ko se jadro napne in jadrnica nagne tako, da »ta zadnja skoraj namočiš v morju«; in nikoli ne bi vpili od mešanice strahu in veselja, ko se v

težave, ci nobenih

Leja in skiper Mate sta postala velika prijatelja.

Kristjan in Brane sta na jadranju konflikte reševala prijateljsko.

morju krčevito držiš za vrv in te z jadrnico vlečejo po vodi – če ne bi bilo Socialno-pedagoškega društva Mirno morje, ki je letos na Floto za mir popeljalo že skoraj 90 otrok in njihovih spremljevalcev na desetih jadrnicah. Na nepozabnem druženju, igrah, slikanju, izdelovanju jadrnic in priponek, petju in plesu na kopnem in na morju so bili del velike flote 105 jadrnic iz vse Evrope, na katerih je sedem dni plulo več kot 850 mladih s posebnimi potrebami, travmatičnimi izkušnjami, s socialnega in družbenega obrobja.

Začelo se je pred 17 leti, ko je ob izbruhu vojne v državah nekdanje Jugoslavije Christi-

an Winkler iz Spodnje Avstrije otroke iz držav na vojnem območju združil na isti jadrnici in z njimi zaplul pod motom Skupaj v istem čolnu. Da bi se tako znebili predsodkov in se naučili strpnosti. Takrat so se na pot podale tri jadrnice s 17 otroki, danes je projekt Mirno morje eden najuspešnejših evropskih socialnih, mirovniških in pedagoških projektov za otroke in mladostnike različnih narodnosti, ver, jezikov, barve kože. Število jadrnic je iz leta v leto rastlo, doživlja otrok, ki jim življenje ni naklonjeno, so tako lepa, izkušnje pa bogate, da spremljevalcev sploh ni treba več prepričevati o tem, kako koristen je projekt. Že takoj po koncu jadranja se lotijo zbiranja sredstev, prepričujejo donatorje in sponzorje, kako vredno in koristno je prispevati denar za jadranje, čeprav na prvi pogled zveni razsipno, pregrešno drago in bahaško.

Kako premagaš strah

Spremljevalci, večinoma učitelji in vzgojitelji, ki s temi otroki delajo, pravijo, da en teden jadranja zaleže za več kot pol leta dela s skupino. »Otroci so prisiljeni teden dni živeti na zelo majhnem prostoru, z jadrnice se namreč ne moreš nikamor umakniti – morda le na krmo ali v kabino, kjer pa so takoj vsaj trije otroci. Prilagajanje je nujno, konflikte je treba reševati sproti, kujati, vsaj dolgo časa, se ne more nihče,« pravi Helena Gril z Osnovne šole Gustava Šiliha iz Maribora, osnovne šole, v kateri otroci nesporazume, težave in konflikte že zaradi svoje drugačnosti in posebnih potreb rešujejo težje. Tanja Princes, pedagoginja s Centra za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje Vipava pa dodaja: »V tem tednu so si naši otroci nabrali izkušenj, ki jih ne bi v vsem letu. Ali pa sploh nikoli. Ne le da so se zabavali, spoznavali nove prijatelje, morali komunicirati z njimi, peli in plesali, ampak so na lastni koži občutili, kako te je lahko strah, ko se na primer jadrnica malo bolj nagne, pa tudi (in to je najpomembnejše), kako ta strah premagati.« Strahu ti, posebni otroci, pač ne doživijo vsak dan, saj jih v naših zavodih morda tudi malo preveč zavijajo v vato in jih s tem prikrajšajo za marsikatero življenjsko izkušnjo. Tudi za izkušnjo, da je po kosilu treba pospraviti in pomiti posodo, da je treba pomagati prijatelju, ki ne zmore sam čez brv na jadrnico, da je treba na kopnem manj iznajdljivega od sebe pospremiti na stranišče in potem najti svojo jadrnico in da se morajo nesporazumi reševati s pogovorom, ne s pestjo ali nasiljem. Tega so se na jadranju zelo intenzivno učili posebno fantje, ki imajo vedenjske težave in so v Domu Janeza Levca. Zato je bilo na primer za Kristjana in Braneta ter njunega vzgojitelja Tomaža Klepca jadranje posebna izkušnja. Fanta, ki sta doma problematična in se velikokrat znajdeti v konfliktni situaciji, sta bila na jadranju res vzor delavnosti in pridnosti. Skiper Ivan je samo namignil, da je treba povleči vrv ali spustiti »bokobrane«, pa je bilo že vse narejeno. Pranje jadrnice je bilo samo po sebi umevno; Kristjanu je bilo najbolj všeč, da so

se na jadranju veliko smejali in da ni bilo dolga časa, Branetu, ki je pogrešal svojo Tjašo, pa to, da so nesporazume in konflikte rešili sproti, s pogovorom.

To je pravo sprejemanje drugačnosti!

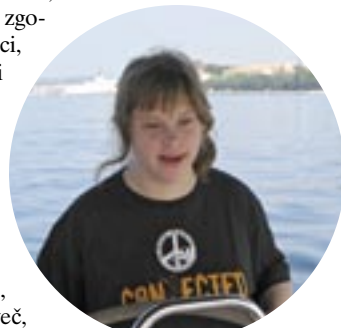
Za vzgojitelje, pravi Tomaž Klepec, pa je jadranje tudi poseben izziv: »Ti fantje doma, v šoli in tudi v domu le redko doživljajo potrditev, pohvalo, priznanje, imajo velike vedenjske težave, zato, priznam, me je bilo kar malo strah, kako bo to na jadrnici, kjer se ne moreš umakniti, izogniti, skriti. In kjer moraš po prepiru še naprej živeti skupaj. Pa s fanti ni bilo zares nobenih težav. Nasprotno, zelo odgovorni so bili, pozorni do drugih, poprijeli so za vsako delo, kar se v domu le redko zgodi.« Vsi spremljevalci, vzgojitelji, pedagogi so si bili edini: enkratna priložnost, da otroka spoznaš v povsem drugačnih okoliščinah, ko se z njim zjutraj zbujaš, preživiš intenziven dan, vidiš, da zmore mnogo več, kot si si mislil, in ga zvečer pokriješ z odejo ter mu zaželiš lahko noč.

Neprecenljiva izkušnja pa je bilo jadranje tudi za nadarjene otroke z Osnovne šole Vojnik, ki so si jadranje zaslužili z uspehi na različnih državnih tekmovanjih, sponzorje pa je njihova učiteljica Nataša Potočnik prepričevala vse leto. »Tudi zato, da nadarjeni otroci spoznajo drugačnost v druženju z otroki, ki so imeli manj sreče kot oni, da vidijo, da ni pomembno, kakšen si in kako te je narava obdarila s pametjo, temveč kakšno srce imaš. In da se lahko družijo, prijateljujejo tudi z drugačnimi otroki.«

Da so veliko pridobili tudi odrasli, fantje in dekleta, ki so vozili jadrnice, sta ob ganljivem slovesu otrokom zaupala skiper Mate in Valdi. Posebno prvi je bil sprva precej zadržan in zaskrbljen, poln dvomov o tem, kako se bodo otroci znašli na jadrnici, kako se bodo po njej gibali, saj se mnogi težko že po ravnih in trdnih tleh, kako bo, ko bo veter malo bolj zapihal in bo treba lonce, v katerih se je kuhalo kosilo, pridržati, da se vsebina ne bo razlila po tleh. Ali pa, tudi če tega ni povedal na glas: kako se pogovarjati z otroki z zmernimi ali s težjimi motnjami v duševnem razvoju? Zaskrbljenost in zadržanost sta se iz dneva v dan vidno tajali in ne le prijateljstvo, prave ljubezni so vzcvetele med malimi jadranci in velikimi skiperji. Mirko Wudler, duša Mirnega morja Slovenija, pa se je strinjal, da bi za spoznavanje in sprejemanje drugačnosti ter deprivilegirano otrok največ naredili, če bi se na isti jadrnici družili »zdravi« in »drugačni« otroci. ■

Da so veliko pridobili tudi odrasli, fantje in dekleta, ki so vozili jadrnice, sta ob ganljivem slovesu otrokom zaupala skiper Mate in Valdi. Posebno prvi je bil sprva precej zadržan in zaskrbljen, poln dvomov o tem, kako se bodo otroci znašli na jadrnici, kako se bodo po njej gibali, saj se mnogi težko že po ravnih in trdnih tleh, kako bo, ko bo veter malo bolj zapihal in bo treba lonce, v katerih se je kuhalo kosilo, pridržati, da se vsebina ne bo razlila po tleh. Ali pa, tudi če tega ni povedal na glas: kako se pogovarjati z otroki z zmernimi ali s težjimi motnjami v duševnem razvoju? Zaskrbljenost in zadržanost sta se iz dneva v dan vidno tajali in ne le prijateljstvo, prave ljubezni so vzcvetele med malimi jadranci in velikimi skiperji. Mirko Wudler, duša Mirnega morja Slovenija, pa se je strinjal, da bi za spoznavanje in sprejemanje drugačnosti ter deprivilegirano otrok največ naredili, če bi se na isti jadrnici družili »zdravi« in »drugačni« otroci. ■

Danes je projekt Mirno morje eden najuspešnejših evropskih socialnih, mirovniških in pedagoških projektov za otroke in mladostnike različnih narodnosti, ver, jezikov, barve kože.

Voziti jadrnico je velika odgovornost in Larisa jo je jemala zelo resno.